

Eenzame geluiden, bezoekje aan God en hardcore beuken: Over het IJ Festival is dit jaar meer dan ooit voor jonge theatermakers

Het Over het IJ Festival op de NDSM-werf in Amsterdam-Noord is dit jaar meer dan ooit bedoeld voor jonge theatermakers. Sterven en wedergeboorte, maar ook diepe vriendschap en investeren in generatie-uitwisseling staan hoog op de agenda.

Gina Miroula 13 juli 2024, 17:58

Ze omhelzen elkaar innig, beroeren elkaars lijf- en ledematen. Een hoofd op een schouder, een aai over zijn arm. Blootvoets scheert het duo door een dikke laag aarde, gelijkmatig uitgeharkt over de vloer van de NDSM-loods. Achter in het gebouw met hoge ramen en bomvol stalen machinerie, spelen jonge makers Ashley Ho en Domenik Naue *Last Portrait*.

Het spektakel is een performance en installatie ineen, gaat over tuinieren, ziekte en zorg. Meerdere persoonlijke familiedocumenten worden voorgedragen, waaronder een schitterende brief aan een van beider grootouders.

Het duo speelt in en rondom een vierkant vlak, dat wordt ingesloten door lage tribunes. Op weg naar dit 'podium' wandelt elke bezoeker over een betonnen ondergrond, waar met witte marker meermaals de zin: *'I want to make this flower bloom'* prijkt. In het centrum van het speelvlak rust een grote berg aarde, die door Naue stukje bij beetje tot een groot zaai- en oogstbed wordt gemaakt. Ho's heldere zangstem en Naues flexibele lijf vloeien liefdevol samen.

Jonge theatermakers

De toegangspoort van het Over het IJ Festival is dit jaar pal naast de nieuwe Noorderlicht-locatie te vinden. Tijdens deze tweeëndertigste editie, is het festival meer dan ooit voor jonge theatermakers. Mick Stevens (31), de nieuwe algemeen directeur, legt daarover in [dit interview](#) uit dat het programma oorspronkelijk ontworpen was om net afstuderende makers tot gevestigde namen te begeleiden. Dit jaar blijkt er vooral behoefte naar ondersteuning van beginnende makers. Zeker omdat ze sinds corona kampen met verhoogde kosten, duurdere locaties en minder beschikbare ruimte op de werf.

Wie niets zegt, zegt alles

Intiemer met Titus (Muizelaar) gaat het niet worden. Hij speelt in *Elbow Room* van de Britse Chloe Harris, vorig jaar afgestudeerd als regisseur aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK). Het stuk biedt vijftien ticketbemachtigers toegang tot een smalle ruimte, bestaand uit twee aan elkaar gelaste containers. Bij binnenkomst verzamelt het gezelschap zich rondom een ziekenhuisbed. Daar ligt hij: God.

Gekleed in een spierwit hemd, dito boxer en sokken verroert hij zich niet. Plots trillen zijn oogleden. Zijn linkerhand wordt met een lichtspot (ontwerp: Sander Schaart) beschenen. Muizelaar prevelt een tekst geïnspireerd op werk van Samuel Beckett en Harold Pinter over de overgang, de tussenruimte waar je in belandt voor het voorbij is. Hoewel zijn woorden, die lijken op een ijle monoloog, mooi het naderende einde en wat je achterlaat belichten, spreken de momenten waarin hij zwijgt het meest. Wie niets zegt, zegt alles.

Stadskunstenaar Rianne Meboer zegt juist ontzettend veel. In haar tekstueel erg dichte voorstelling *Doolhof in je hoofd* in samenwerking met de Theaterstraat, zit het publiek in een cirkel rondom het speelveld. Acteurs Kwame Kuijper en Sarah Jonker staan samen met Meboer op de vloer. De anderhalf uur durende participatievoorstelling laat zien wat er gebeurt als iemand de controle over zichzelf en zijn omgeving kwijtraakt.

Jonker verdiept zich in verschillende types, waaronder een burgemeester, wijkagent en zorgverlener. De mini-toneelstukken, die soms wat schools aanvoelen, bieden gelukkig ruimte voor gesprek. In groepjes van vier reflecteert het publiek op onbegrepen bedrag en wat het betekent wanneer je buiten de maatschappij valt.

Twilight-horror

Wie keihard wil gaan, moet naar *No matter what* van collectief R3LN4CHT in samenwerking met Likeminds. Cross-disciplinair maker en performer Didi Kreike en zijn handlanger Lolo von Dyk, allround fysiek performer en dj, serveren een strak staaltje hardcore beuken. Dit is trippen tot je erbij neervalt, in de setting van een clubnacht. Tussen urinoirs en wc-tegels vol graffiti bezingen en brullen ze hun liefdevolle, maar keiharde 'faggot friendship' in de daarvoor bestemde microfoons. Hun diepgaande, niet-romantische relatie, aldus de informatietekst van Over het IJ, doet je verzuipen in pillen, 160 bmp, afgewerkt met een sausje Twilight-horror (nepbloed vloeit).

Het tweetal in weide broeken en met kekke zonnebrillen brengt een alternatief hardcore-spektakel dat doet denken aan menig De Jeugd van Tegenwoordig-concert. Oké, de teksten zijn niet van eenzelfde poëtisch niveau, maar de uitvoering werkt verslavend. Het eerste halfuur is fenomenaal; het publiek doet mee aan een massale *wave* en mag aan het einde hakken.

Na het energieke begin zakt de verhaalboog echter in. Het wordt zelfs ietwat flauw wanneer een van de personages kermend op de vloer zijn (in scène gezette) *bad trip* uithijgt, er lijkt geen eind aan te komen. Een gouden ster is wel op zijn plaats voor de scenografie: het rauwe decor katapulteert je terug naar je verschrikkelijkste uitgaansnacht, die waarvan je de volgende ochtend niets meer herinnert.

[Over het IJ Festival: 11-14 juli, NDSM-werf.](#)